

โรงเรียนวัดพนัญเชิง(ไตรรัตนนายก)

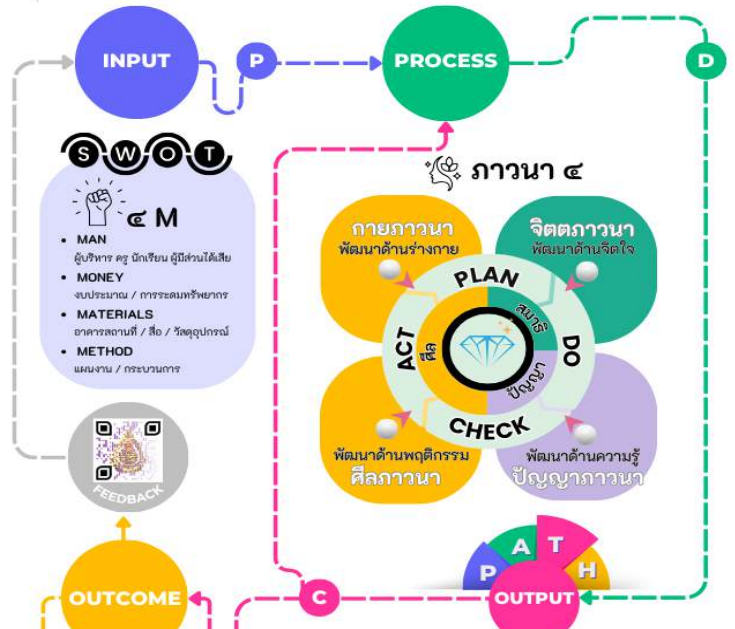
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑

รายงานนวัตกรรม

โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน

ภavana ๔

พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต.

บ้าน บ้านและชุมชนมีสมาชิกที่เป็นคนดี ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขเพิ่มขึ้น

วัด มีศาสนทายาทและกำลังช่วยงาน ส่งเสริมพระพุทธศาสนามากขึ้น

โรงเรียน ได้รับความไว้วางใจ เชื่อมมั่น ศรัทธา และได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

- PATH**
 The Dhamma Path of PNC. ธรรมวิถีแห่ง ว.ช.ต.
- P** : Perception ปัญญาแห่งการรับรู้เข้าใจสิ่งต่างๆ ได้อย่างลึกซึ้งและต่อเนื่อง
 - A** : Attention to Body การใส่ใจ ดูแลร่างกายอย่างมีสติ
 - T** : Training to Virtue การฝึกปฏิบัติดีตั้งมั่นอยู่ในศีล
 - H** : Heart - Cultivation การพัฒนาจิตใจให้เจริญงอกงามในคุณธรรม

รายงานนวัตกรรม โรงเรียนวิถীพุทธพระราชทาน
ภavana ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต.

โรงเรียนวัดพญัญเชิง (ไตรรัตน์นายก)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเสนอรูปแบบนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงพุทธบูรณาการ “ภavana ๔: พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม” ซึ่งเป็นการสังเคราะห์แนวคิดภavana ๔ (กายภavana คีลภavana จิตตภavana ปัญญาภavana) เข้ากับกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ (PDCA) โดยเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์โรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ รุ่นที่ ๑๑ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในมิติรอบด้านอย่างเป็นองค์รวม ให้เป็นพลเมืองที่เปล่งประกายจากภายใน เสมือน “เพชรเม็ดงาม” ตามอัตลักษณ์โรงเรียนที่ว่า “รักสะอาด มารยาทดี มีจิตสาธารณะ”

หวังเป็นอย่างยิ่งว่านวัตกรรมนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาอื่น ๆ ให้สามารถประยุกต์ใช้ได้ ตามบริบทของตนเอง และร่วมกันสร้างสังคมแห่งคุณธรรมโดยใช้พลังของการศึกษาเป็นฐานสำคัญ

ขอขอบคุณคณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง วัด ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนวัตกรรมนี้จนเกิดผลเป็นรูปธรรม

โรงเรียนวัดพัญญูเชิง (ไตรรัตนนายก)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญภาพ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ง
๑. ชื่อนวัตกรรม.....	๑
๒. ที่มาและความสำคัญ.....	๑
๓. สอดคล้องกับตัวชี้วัดด้านกระบวนการและหลักธรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน.....	๒
๔. วัตถุประสงค์.....	๒
๕. Model ของนวัตกรรม.....	๓
๖. อธิบายขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน และเครื่องมือวัด ประเมินผล.....	๔
๗. ผลการดำเนินงาน.....	๑๗
๘. ประโยชน์และการเผยแพร่วัตกรรม.....	๒๐
๙. แนวทางการพัฒนาต่อยอดนวัตกรรม.....	๒๒
๑๐. สรุปบทเรียนและข้อเสนอแนะ.....	๒๒
๑๑. เครื่องมือวัดและประเมินผล.....	๒๒

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก ภาพกิจกรรมการดำเนินงานในการพัฒนาผู้เรียนทั้ง ๔ ด้าน (กาย – ศิล – จิต – ปัญญา)

ภาคผนวก ข รายงานผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของเครื่องมือวัดและประเมินผล

ภาคผนวก ค ผลการดำเนินงานจากการนำนวัตกรรม ภาวนา ๔ ไปใช้กับผู้เรียน

ภาคผนวก ง เอกสารและช่องทางการเผยแพร่วัตกรรม“ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต.

ภาคผนวก ฉ สรุปบทเรียน ข้อเสนอแนะ เสียงตอบรับจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หลังการใช้นวัตกรรม

สารบัญภาพ

เรื่อง	หน้า
ภาพที่ ๑ โมเดลนวัตกรรม ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต.	๓
ภาพที่ ๒ หลักการปฏิบัติตนตามภาวนา ๔ เพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบรอบด้าน	๖
ภาพที่ ๓ นวัตกรรม GAYAPAVANA Model	๗
ภาพที่ ๔ นวัตกรรม SILA ๕ Kids พญูเชิงเด็กดีวิถีพุทธ	๙
ภาพที่ ๕ นวัตกรรม DHAMA ธรรมะสร้างสุขพัฒนาจิต	๑๑
ภาพที่ ๖ นวัตกรรม เข้าใจตน ด้วยธรรมะ	๑๓

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ ๑ ตารางกิจกรรมพัฒนากาย (กายภาวนา) โดย GAYAPAVANA Model	๗
ตารางที่ ๒ ตารางกิจกรรมศีลภาวนา โดย SILA ๕ Kids	๑๐
ตารางที่ ๓ ตารางกิจกรรมจิตตภาวนา โดย DHAMA Model	๑๑
ตารางที่ ๔ ตารางกิจกรรมปัญญาภาวนา โดย เข้าใจตนด้วยธรรมะ	๑๓
ตารางที่ ๕ ผลเปรียบเทียบพฤติกรรมก่อน-หลังใช้นวัตกรรม ภาวนา ๔	๑๗
ตารางที่ ๖ ผลความพึงพอใจหลังใช้นวัตกรรม ภาวนา ๔	๑๘

รายงานนวัตกรรม โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน โรงเรียนวัดพนัญเชิง (ไตรรัตน์นายก)

๑. ชื่อนวัตกรรม กวานา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต.

๒. ที่มาและความสำคัญ

โรงเรียนวัดพนัญเชิง (ไตรรัตน์นายก) เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑ มีนักเรียนจำนวน ๔๑๘ คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ๒๗ คน จัดการศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐ (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๐) และเป็นไปตามมาตรา ๒๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ (ราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๔๕) ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษา มีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเพื่อตอบสนองต่อความต้องการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้เยาวชนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ซึ่งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และมีความสามารถในการประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- ๑) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
- ๓) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
- ๔) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ๕) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกในคุณธรรมที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๐)

จากการศึกษาสภาพปัญหาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ ผ่านการสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครอง รวมถึงการประเมินเชิงพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียน ประกอบกับการวิเคราะห์บริบทตามกรอบ SWOT พบว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ สามารถแบ่งได้เป็น ๔ ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ในด้านร่างกายพบปัญหาผู้เรียนขาดวินัยในการดูแลสุขอนามัย ขาดความรับผิดชอบในการบริโภคอาหารอย่างรู้คุณค่า ด้านจิตใจพบปัญหาการควบคุมอารมณ์ ขาดความมั่นใจ ด้านสังคมพบปัญหาขาดวินัย ไม่ซื่อสัตย์ ขาดความรับผิดชอบ และด้านสติปัญญาพบปัญหาขาดศรัทธา ไม่คิดวิเคราะห์ ขาดทักษะชีวิต โดยจากผลวิเคราะห์ SWOT ของโรงเรียน พบว่า จุดแข็ง (Strengths): โรงเรียนมีการส่งเสริมคุณธรรมวิถีพุทธมาอย่างต่อเนื่อง มีครูที่ตระหนักรู้ในหลักกวานา ๔ และมีความร่วมมือจากวัด ชุมชน และผู้ปกครองที่เข้มแข็ง จุดอ่อน (Weaknesses): ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ครูบางส่วนยังขาดทักษะในการออกแบบกิจกรรม

และขาดระบบประเมินพฤติกรรมที่ชัดเจน โอกาส (Opportunities): กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายส่งเสริมคุณธรรมในสถานศึกษา ชุมชนและครูพระให้ความร่วมมือ ผู้ปกครองสนใจพัฒนาบุตรหลานอุปสรรค (Threats): อิทธิพลของสื่อโซเชียล วิธีชีวิตครอบครัวที่เร่งรีบ และค่านิยมวัตถุนิยมเป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน

ด้วยบริบทและปัญหาข้างต้น โรงเรียนจึงได้พัฒนานวัตกรรม “ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่มะเร็งดงาม ว.ช.ต.” ขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบ่มเพาะนักเรียนให้พัฒนาอย่างสมดุลในทุกมิติ ผ่านกระบวนการภาวนา ๔ ได้แก่ กายภาวนา ศิลภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนา โดยเชื่อมโยงหลักไตรสิกขา วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยดำเนินงานภายใต้แนวคิด “บ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน” (บวร) ร่วมมือกันสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมเชิงคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม บริหารจัดการด้วยวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตเป็น “เพชรเม็ดงาม” ที่เปล่งประกายจากภายใน มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและสติปัญญา อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างยั่งยืน

ดังนั้นโรงเรียนจึงนำนวัตกรรม “ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่มะเร็งดงาม ว.ช.ต.” มาใช้เป็นแนวทางแห่งการบ่มเพาะกาย จิตใจ ศิล ซึ่งเป็นการบ่มเพาะให้เกิดแห่งปัญญา ให้กับนักเรียน โดยนำเอาหลัก ภาวนา ๔ มาใช้ขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนานักเรียนรอบด้านอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนเกิดการพัฒนาอย่างรอบด้าน เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สอดคล้องกับหลักไตรสิกขา และเป็นไปตาม วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน รวมถึงหลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

๓. สอดคล้องกับตัวชี้วัดด้านกระบวนการและหลักธรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน

สอดคล้องกับตัวชี้วัดด้านกระบวนการ (Process) จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการไตรสิกขา ข้อที่ ๙ มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีที่หลากหลาย ครอบคลุมตามหลักภาวนา ๔ (กาย ศิล จิต ปัญญา) โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนานักเรียนต่อเนื่อง

หลักธรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน ได้แก่ หลักไตรสิกขา และหลักภาวนา ๔

๔. วัตถุประสงค์

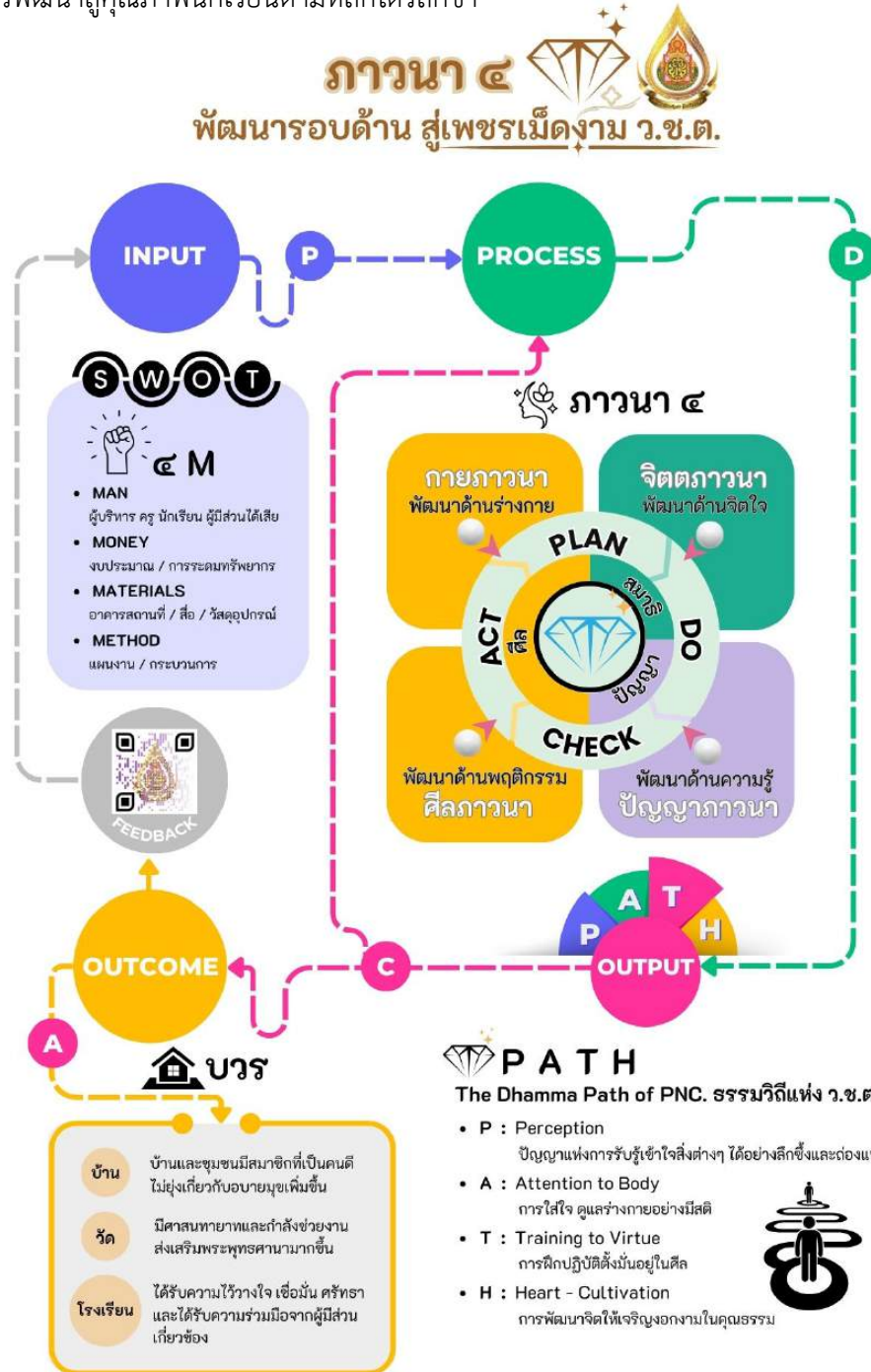
โรงเรียนวัดพนัญเชิง(ไตรรัตนนายก) ได้จัดทำนวัตกรรมนี้ขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับการเป็นโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อเปรียบเทียบผลการสังเกตพฤติกรรมก่อนและหลังการใช้นวัตกรรม ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่มะเร็งดงาม ว.ช.ต. ในการพัฒนานักเรียนตามตัวชี้วัดด้านผลผลิต (Output) ของโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน

๒. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อการใช้นวัตกรรม ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่มะเร็งดงาม ว.ช.ต.

๕. Model ของนวัตกรรม

การออกแบบนวัตกรรม ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบ่มเพาะนักเรียนให้พัฒนาอย่างสมดุลในทุกมิติ ตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน โดยนำหลักภาวนา ๔ มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสู่คุณภาพนักเรียนตามหลักไตรสิกขา

ภาพที่ ๑ โมเดลนวัตกรรม ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต.

ที่มา : โรงเรียนวัดพนัญเชิง (ไตรรัตน์นายก)

๖. อธิบายขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน และเครื่องมือวัด ประเมินผล

๖.๑ นวัตกรรม ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่อุทิศเมตตาธรรม ว.ช.ต. อธิบายขั้นตอนได้ดังนี้

นวัตกรรม ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่อุทิศเมตตาธรรม ว.ช.ต. ประกอบไปด้วยกระบวนการ ๔ ขั้นตอน ผ่านวงจรคุณภาพ PDCA คือ

๑. Input ปัจจัยนำเข้า เป็นการนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากสภาพบริบทของโรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย ๔ M ดังนี้

๑.๑ Man หมายถึง ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้มีส่วนได้เสีย

๑.๒ Money หมายถึง งบประมาณที่มีอยู่ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ

โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน

๑.๓ Materials หมายถึง อาคารสถานที่ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนิน

กิจกรรมตามโครงการวิถีพุทธพระราชทาน

๑.๔ Method หมายถึง แผนงานและโครงการวิถีพุทธพระราชทาน

โดยจะนำเอาข้อมูลพื้นฐานมาศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเพื่อนำปัญหามาวางแผนในการแก้ไขและพัฒนาในขั้นตอนต่อไป (Process)

๒. Process เป็นกระบวนการการดำเนินการแก้ไขปัญหาตามแผนที่กำหนดไว้ ซึ่งในขั้นตอนนี้จะต้องมีการพัฒนานวัตกรรม ที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา คือภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่อุทิศเมตตาธรรม ว.ช.ต. เป็นนวัตกรรมที่ใช้หลักภาวนา ๔ เป็นตัวหลักในการพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ภายใต้วงจรคุณภาพที่ใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง PDCA จนเกิดเป็นพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวมทั้ง ๓ ด้าน (ไตรสิกขา) คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ดังนี้

๒.๑ การพัฒนาด้านร่างกาย (กายภาวนา) โดยใช้นวัตกรรม GAYAPAVANA Model เป็นเครื่องมือในการพัฒนาร่างกายให้สัมพันธ์กับทางกายภาพ เป็นสิ่งที่คุณครูไม่ควรมองข้าม การรู้จักใช้อินทรีย์อย่างมีสติ เลือกที่จะดูเป็น ฟังเป็นด้วยปัญญา เสพปัจจัย ๔ สิ่งของอย่างฉลาด ไม่มัวเมาหรือลุ่มหลง จะส่งผลให้บุคลากรมีสุขภาพแข็งแรง (ศีล)

๒.๒ การพัฒนาด้านสัมพันธภาพทางสังคม (ศีลภาวนา) โดยใช้นวัตกรรม SILA ๕ Kids พันธูเชิงเด็กดีวิถีพุทธ (ศีลภาวนา เพื่อสังคมแห่งคุณธรรม) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคม เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงออกทางร่างกายการมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีพฤติกรรมดีงามในความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ สามารถอยู่กับผู้อื่นได้ด้วยดี (ศีล)

๒.๓ การพัฒนาด้านจิตใจ (จิตตภาวนา) โดยใช้นวัตกรรม DHAMA ธรรมะสร้างสุข พัฒนาจิต เป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตใจให้เจริญองกาม ดีงาม เข้มแข็งมีความสุข เบิกบาน การที่บุคลากรจะสุขใจได้ต้องเริ่มที่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ก่อนหลังจากนั้นศรัทธาจะช่วยให้บุคลากรเจริญเมตตาและปฏิบัติสมาธิตามมาทั้งการเจริญเมตตาและปฏิบัติสมาธิจะช่วยให้บุคลากรมีจิตใจที่สงบมากยิ่งขึ้นรวมถึงสามารถแก้ปัญหาด้านสุขภาพของบุคลากรให้บรรเทาลงด้วย (สมาธิ)

๒.๔ การพัฒนาด้านปัญญา (ปัญญาภาวนา) โดยใช้นวัตกรรม เข้าใจตน ด้วยธรรมะ เป็นเครื่องมือในการพัฒนา เมื่อจิตได้รับการพัฒนาแล้วย่อมส่งผลให้เอื้อต่อการพัฒนาปัญญา การพัฒนาด้านปัญญา

มีความสำคัญมาก เพราะปัญญาสามารถช่วยให้บุคคลสามารถพิจารณาทุกสิ่งตามความเป็นจริงเกิดความเข้าใจ และสามารถส่งผลให้เกิดการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด (ปัญญา)

๓. Output ผลผลิตที่เกิดกับนักเรียนโดยตรง จากการบ่มเพาะนักเรียนให้พัฒนาอย่างสมดุลในทุกมิติ ผ่านกระบวนการภavana ๔ ได้แก่ ภายภavana ศิลภavana จิตตภavana และปัญญาภavana ดังนี้

๓.๑ P : Perception หมายถึง ปัญญาแหล่งการรับรู้เข้าใจสิ่งต่างๆ ได้อย่างลึกซึ้ง

และถ่องแท้

(ปัญญา)

๓.๑.๑ พัฒนาด้านปัญญามีศรัทธา และความเข้าใจที่ถูกต้องในพระรัตนตรัย

๓.๑.๒ รู้บาป-บุญ คุณ-โทษ ประโยชน์-มิใช่ประโยชน์

๓.๑.๓ ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษาแสวงหาความจริง และใฝ่สร้างสรรค์ พัฒนางานอยู่เสมอ

(ปัญญา)

๓.๑.๔ รู้เท่าทัน แก้ไขปัญหาชีวิตและการทำงานได้ด้วยสติปัญญา(ปัญญา)

๓.๒ A : Attention to Body หมายถึง การใส่ใจ ดูแลร่างกายอย่างมีสติ

๓.๒.๑ บริโภคใช้สอยปัจจัยสี่ในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสม (ศีล)

๓.๒.๒ การดูแลร่างกาย และการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย (ศีล)

๓.๒.๓ ดำรงชีวิตอย่างเกื้อกูลสิ่งแวดล้อม (ศีล)

๓.๓ T : Training to Virtue หมายถึง การฝึกปฏิบัติตั้งมั่นอยู่ในศีล

๓.๓.๑ มีศีล ๕ เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต (ศีล)

๓.๓.๒ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา (ศีล)

๓.๓.๓ สามารถพึ่งตนเองได้หรือทำงานเลี้ยงชีพด้วยความสุจริต (ศีล)

๓.๔ H : Heart – Cultivation หมายถึง การพัฒนาจิตให้เจริญงอกงามในคุณธรรม

๓.๔.๑ มีความกตัญญูรู้คุณ ตอบแทนคุณ (สมาธิ)

๓.๔.๒ มีจิตใจเมตตา กรุณา (เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ แบ่งปัน) ต่อกัน (สมาธิ)

๓.๔.๓ ทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจ อดทน ขยันหมั่นเพียร (สมาธิ)

๓.๔.๔ มีสุขภาพจิตดี แจ่มใส ร่าเริงเบิกบาน (สมาธิ)

๔. Outcome ผลลัพธ์ เกิดกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน (บวร)

๔.๑ บ้าน ชุมชน สังคมตลอดจนประเทศชาติมีสมาชิกที่เป็นคนดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข

๔.๒ วัดมีศาสนทายาทที่จะช่วยในการสืบทอดและส่งเสริมพระพุทธศาสนามากขึ้น

๔.๓ โรงเรียนได้รับความไว้วางใจ เชื่อมมั่น ศรัทธา ตลอดจนได้รับความร่วมมือ

และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

๖.๒ กระบวนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาสภาพบริบทของสถานศึกษาทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมและลักษณะเฉพาะของสถานศึกษา รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งรวมถึงสภาพทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของโรงเรียนและชุมชนโดยรอบประกอบไปด้วย ๔ M ดังนี้

- ๑.๑ Man หมายถึง ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- ๑.๒ Money หมายถึง งบประมาณที่มีอยู่ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ

โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน

๑.๓ Materials หมายถึง อาคารสถานที่ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมตามโครงการวิถีพุทธพระราชทาน

๑.๔ Method หมายถึง แผนงานและโครงการวิถีพุทธพระราชทาน

โดยจะนำเอาข้อมูลพื้นฐานมาศึกษาการวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินสถานการณ์ของโรงเรียน โดยพิจารณาจากจุดแข็ง (Strengths), จุดอ่อน (Weaknesses), โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์และสภาพปัญหาเพื่อวางแผนพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาที่ตรงประเด็น ผลการวิเคราะห์ พบว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ สามารถแบ่งได้เป็น ๔ ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ในด้านร่างกายพบปัญหาผู้เรียนขาดวินัยในการดูแลสุขอนามัย ขาดความรับผิดชอบในการบริโภคอาหารอย่างรู้คุณค่า ด้านจิตใจพบปัญหาการควบคุมอารมณ์ ขาดความมั่นใจ ด้านสังคมพบปัญหาขาดวินัย ไม่ซื่อสัตย์ ขาดความรับผิดชอบ และด้านสติปัญญาพบปัญหาขาดศรัทธา ไม่คิดวิเคราะห์ ขาดทักษะชีวิต โดยจากผลวิเคราะห์ SWOT ของโรงเรียน พบว่า จุดแข็ง (Strengths): โรงเรียนมีการส่งเสริมคุณธรรมวิถีพุทธมาอย่างต่อเนื่อง มีครูที่ตระหนักรู้ในหลักภาวนา ๔ และมีความร่วมมือจากวัด ชุมชน และผู้ปกครองที่เข้มแข็ง

จุดอ่อน (Weaknesses): ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ครูบางส่วนยังขาดทักษะในการออกแบบกิจกรรม และขาดระบบประเมินพฤติกรรมที่ชัดเจน โอกาส (Opportunities): กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายส่งเสริมคุณธรรมในสถานศึกษา ชุมชนและครูพระให้ความร่วมมือ ผู้ปกครองสนใจพัฒนาบุตรหลาน

อุปสรรค (Threats): อิทธิพลของสื่อโซเชียล วิถีชีวิตครอบครัวที่เร่งรีบ และค่านิยมวัตถุนิยมเป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน จากข้อมูลการวิเคราะห์จึงพบปัญหาที่มีความสำคัญและควรแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน คือ ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ สะท้อนถึงความล้มเหลวของการจัดการเรียนรู้ในภาพรวม

ขั้นตอนที่ ๒ ออกแบบและพัฒนานวัตกรรม ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่อุทิศเมตตา ว.ช.ต. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบ่มเพาะนักเรียนให้พัฒนาอย่างสมดุลในทุกมิติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

๒.๑ สร้างความตระหนักรู้ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาตลอดจนเกิดความตระหนักที่จะร่วมกันแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

๒.๒ ร่วมกันพัฒนานวัตกรรม ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่อุทิศเมตตา ว.ช.ต. เป็นนวัตกรรมที่ใช้หลัก ภาวนา ๔ (กายภาวนา ศีลภาวนา จิตตภาวนา ปัญญาภาวนา) เป็นตัวหลักในการพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จนเกิดเป็นพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวมทั้ง ๓ ด้าน (ไตรสิกขา) คือ ศีล สมาธิ ปัญญา

๒.๓ มอบหมายหน้าที่สร้างทีมเพื่อพัฒนาเครื่องมือสนับสนุนในการพัฒนาผู้เรียนทั้ง ๔ ด้าน ภายใต้วงจรคุณภาพ PDCA ดังนี้

ภาพที่ ๒ หลักการปฏิบัติตนตามหลักภavana ๔ เพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบรอบด้าน
ที่มา : โรงเรียนวัดพนัญเชิง (ไตรรัตน์นายก)

๒.๓.๑ พัฒนาด้านร่างกาย (กายภavana) โดยใช้วัตรกรรม GAYAPAVANA Model (ภาคผนวก ก)

เป็นเครื่องมือในการพัฒนาร่างกายให้สัมพันธ์กับทางกายภาพ เป็นสิ่งที่บุคลากรไม่ควรมองข้าม การรู้จักใช้อินทรีย์อย่างมีสติ เลือกที่จะดูเป็น ฟังเป็นด้วยปัญญา เสพปัจจัย ๔ สิ่งของอย่างฉลาด ไม่มัวเมา หรือลุ่มหลง จะส่งผลให้บุคลากรมีสุขภาพแข็งแรง

ภาพที่ ๓ วัตรกรรม GAYAPAVANA Model
ที่มา : โรงเรียนวัดพนัญเชิง (ไตรรัตน์นายก)

PAVANA: Body-Mind Practice กายภavana – ฝึกฝนกายใจ

G: Grooming & Cleanliness การดูแลความสะอาดและการแต่งกาย

A: Appropriate Consumption การบริโภคอย่างเหมาะสมและประหยัด

Y: Yard & Environment การดูแลสิ่งแวดล้อมรอบตัว

A: Awareness & Discipline ระเบียบวินัยและสติรู้ตัว

สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงาน ๕๔ ประการ ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน ตัวชี้วัดด้านผลผลิต (Output) ข้อที่ ๑) พัฒนาด้านกาย (กายภาพ) บริโภคใช้สอยปัจจัยสี่ในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้คุณค่าแท้ ๒) พัฒนาด้านกาย (กายภาพ) การดูแลร่างกาย และการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ๓) พัฒนาด้านกาย (กายภาพ) ดำรงชีวิตอย่างเกื้อกูลสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดและกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

กิจกรรมพื้นฐานชีวิตประจำวัน			
กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินกิจกรรม	หลักธรรมที่ใช้	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
มังสวิรัต พัฒนาร่างกาย	ทุกวันพระโรงเรียนจัดให้นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา รับประทานอาหารมังสวิรัต	หลักอหิงสา	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑ - นักเรียนได้ทานอาหารที่มีประโยชน์
อาหารกลางวัน	โรงเรียนจัดทำอาหารกลางวันที่มีคุณภาพ สะอาด ถูกสุขลักษณะ ตามมาตรฐาน มีสารอาหารครบ ๕ หมู่	หลักอหิงสา	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑ - นักเรียนได้ทานอาหารที่มีประโยชน์
นมดีมีประโยชน์	นักเรียนชั้นอนุบาล ถึงชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๖ รับประทานนม เป็นอาหารเสริมทุกวัน	มัชฌิมาปฏิปทา	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑ - นักเรียนได้ดื่มนมที่มีคุณภาพ
เศรษฐกิจน้อยวัยใส	นักเรียนรู้จักการประหยัดมีการ ออมเงินกับคุณครูประจำชั้น	อิทธิบาท ๔	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑ - นักเรียนมีเงินออม
สำรวจร่างกาย My Family	โรงเรียนจัดทำคู่มือให้นักเรียนมอบให้ ผู้ปกครอง ให้ช่วยกำกับดูแลความ เรียบร้อยของบุตรหลานก่อนออกจากบ้าน	ศีล และ สังคหวัตถุ ๔	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๒ - การดูแลความสะอาด ของร่างกาย - การแต่งกายสะอาด เรียบร้อย
คนดี ศรีพินัญเชิง	ยกย่อง เชิดชูนักเรียนที่แต่งกาย ถูกต้องตามระเบียบ มีความ ประพฤติดี ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ของโรงเรียนอันเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ สังคม	ศีล	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๒ - การแต่งกายถูกต้องตาม ระเบียบ สะอาดเรียบร้อย
มารยาทไทย	ฝึกปฏิบัติและประกวดมารยาทที่ใช้ ในชีวิตประจำวัน เช่น การไหว้ การ กราบ การรับ-ส่งสิ่งของจากบุคคล ต่างๆ	ศีล	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๒ - นักเรียนมีการดูแลความ สะอาดของร่างกาย กิริยา สำรวม

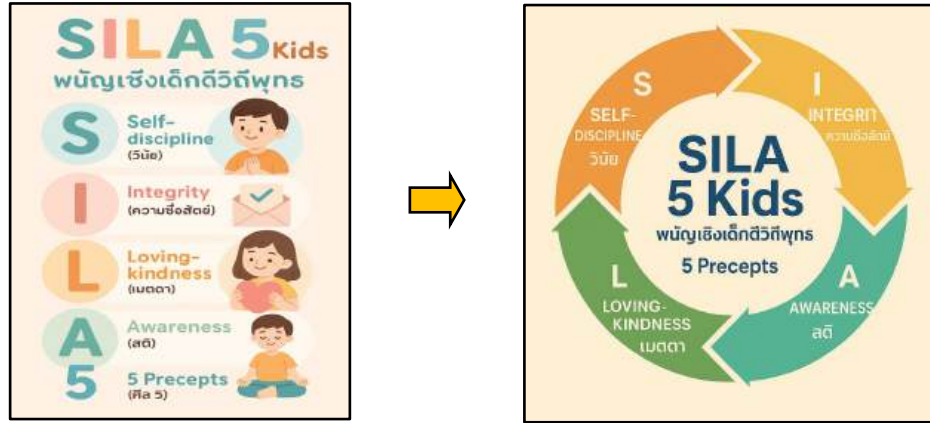
กิจกรรมพื้นฐานชีวิตประจำวัน			
กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินกิจกรรม	หลักธรรมที่ใช้	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
รับผิดชอบพื้นที่ ทำดีทุกเวลา	ทำความสะอาด จัดเตรียมพื้นที่ที่รับผิดชอบให้อยู่ในความเรียบร้อย ก่อนเข้าแถว และคอยตรวจตราความเรียบร้อยตลอดทั้งวัน	ขันติ และ อุตสาหะ	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๓ - โรงเรียนมีสะอาด น่าเรียน
ธนาคารขยะ	ประชาสัมพันธ์และรณรงค์เรื่องการลดการใช้พลาสติก การทิ้งขยะให้ถูกที่ การคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ตลอดจนแจกประเภทขยะและรับซื้อขยะรีไซเคิลจากนักเรียน	สติ และ ศิล	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๓ - โรงเรียนสะอาดน่าเรียน - นักเรียนมีรายได้เสริมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อื่นๆ ได้
ตลาดนัดพอเพียง หนูน้อยร้อยอาชีพ	ฝึกทักษะทางวิชาชีพที่เกี่วข้องต่อสิ่งแวดล้อมผ่านกิจกรรมชุมนุมที่นักเรียนสนใจ เช่น - ปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ - ปลูกถั่วงอกผ่านเครื่องตั้งเวลาอัตโนมัติ ผลผลิตที่ได้นำไปจำหน่ายในราคาย่อมเยา และส่วนหนึ่งนำไปประกอบอาหารกลางวันให้นักเรียนรับประทาน	อิทธิบาท ๔	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๓ - นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติวิชาชีพจริงสามารถปลูกผักได้ - นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องการดำรงชีวิตที่เกี่วข้องต่อสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ ๑ ตารางกิจกรรม พัฒนาด้านร่างกาย (กายภาวนา) โดยใช้วัตรกรรม GAYAPAVANA Model (กายภาวนาโมเดล)

ที่มา : โรงเรียนวัดพนัญเชิง (ไตรรัตน์นายก)

๒.๓.๒ การพัฒนาด้านสัมพันธภาพทางสังคม (ศีลภาวนา) โดยใช้วัตรกรรม SILA ๕ Kids พนัญเชิงเด็กดีวิถีพุทธ (ศีลภาวนา เพื่อสังคมแห่งคุณธรรม) (ภาคผนวก ก)

เป็นเครื่องมือในการพัฒนาส่งเสริมศีลธรรมและพฤติกรรมที่เหมาะสมในนักเรียน ให้เป็นคนดี มีศีลธรรม พร้อมทั้งสร้างสังคมแห่งคุณธรรมในโรงเรียน โดยเน้นให้นักเรียนปฏิบัติศีล ๕ ในชีวิตประจำวันอย่างเข้าใจและยั่งยืน โดยใช้หลักพัฒนาตนเองตามแนวทางพุทธศาสนา เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน สามารถต่อยอดและขยายผลด้วยการสนับสนุนให้นักเรียนนำหลักศีลไปใช้ในชีวิตจริงนอกโรงเรียน เช่น ครอบครัว ชุมชน มีการขยายกิจกรรมส่งเสริมศีลไปยังกลุ่มสังคมภายนอกผ่านการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อแลกเปลี่ยนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านกรอบแนวคิด SILA ๕ ตามกระบวนการโมเดล SILA ๕ Kids: พนัญเชิงเด็กดีวิถีพุทธ คือ

ภาพที่ ๔ นวัตกรรม SILA ๕ Kids ฃนัญเชิงเด็กดีวิถีพุทธ (ศีลภาวนา เพื่อสังคมแห่งคุณธรรม)
ที่มา : โรงเรียนวัดฃนัญเชิง (ไตรรัตน์นายก)

ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงาน ๕๔ ประการ ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ พระราชทาน ตัวชี้วัดด้านผลผลิต (Output) ข้อที่ ๔) พัฒนาด้านศีล (สังคม) มีศีล ๕ เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ข้อที่ ๕) พัฒนาด้านศีล (สังคม) มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ข้อที่ ๖) พัฒนาด้านศีล (สังคม) สามารถพึ่งตนเองได้หรือทำงานเลี้ยงชีพด้วยความสุจริต โดยประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

กิจกรรมพื้นฐานชีวิตประจำวัน			
กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินกิจกรรม	หลักธรรมที่ใช้	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
กิจกรรมศีลดี ชีวิตดี วิถีพุทธ วิถีเรา	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าค่ายธรรมะ - พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ - ตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง - โครงการคุณธรรมประจำ ห้องเรียน - ธรรมศึกษา - หนูทำ (ดี) ได้ - ธรรมะสวัสดี - พัฒนาสมาธิเจริญสติและปัญญา - สวดมนต์ไหว้พระ - หลักธรรมประจำวัน - วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา 	ศีล ๕	ตัวชี้วัดด้านผลผลิตข้อที่ ๔) พัฒนาด้านศีล (สังคม) มีศีล ๕ เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต - นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความมีศีลในชีวิตประจำวัน
กิจกรรมศีลสร้างสุข เด็กดีวิถีพุทธ โรงเรียน สีขาว	<ul style="list-style-type: none"> - การปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง - การทำความสะอาดแบบ ๕ ส ตามเขตพื้นที่ของนักเรียน - การร่วมกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด - การจัดการเรียนการสอนวิชา ลูกเสือ 	ศีล ๕	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อที่ ๕) พัฒนาด้านศีล (สังคม) มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา - นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่ ปฏิบัติตนตาม

กิจกรรมพื้นฐานชีวิตประจำวัน			
กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินกิจกรรม	หลักธรรมที่ใช้	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
	- การปฏิบัติตามแนวทางของโรงเรียนสีขาว		กฎระเบียบโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีจิตอาสา ช่วยเหลือส่วนรวม
กิจกรรมศิลปะอาชีพ พึ่งพาตนด้วยความ สุจริต	- การดำเนินงานด้านธนาคารขยะ - เข้าร่วมนำเสนอผลงานในงานตลาดนัดพอเพียง หนูน้อยร้อยอาชีพ - ฝึกประกอบอาชีพตามกิจกรรมการเรียนรู้ท้องถิ่น	ศีล ๕	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อที่ ๖) พัฒนาด้านศิลปะ (สังคม) สามารถพึ่งตนเองได้หรือทำงานเลี้ยงชีพด้วยความสุจริต - นักเรียนได้ฝึกทักษะด้านการประกอบอาชีพ โดยมีความสุจริตพอเพียง พึ่งตนเองได้

ตารางที่ ๒ ตารางกิจกรรม การพัฒนาด้านสัมพันธภาพทางสังคม (ศีลภาวนา) โดยใช้วัตรกรรม SILA ๕ Kids
พณัญเชิงเด็กดีวิถีพุทธ (ศีลภาวนา เพื่อสังคมแห่งคุณธรรม)
ที่มา : โรงเรียนวัดพณัญเชิง (ไตรรัตน์นายก)

๒.๓.๓ การพัฒนาด้านจิตใจ (จิตตภาวนา) โดยใช้วัตรกรรม DHAMA ธรรมะสร้างสุขพัฒนาจิต (ภาคผนวก ก)

เป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตใจ ในการเสริมสร้างภาวะทางอารมณ์และจิตวิญญาณให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา รู้จักฝึกฝนจิตใจให้นิ่ง รู้เท่าทันอารมณ์ และวางใจอย่างมีสติ เป็นพื้นฐานของความสุข ความสงบภายใน และการอยู่ร่วมกันอย่างมีเมตตา นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่พัฒนา “จิตตภาวนา” อย่างสม่ำเสมอ จะมีภาวะจิตใจมั่นคง พร้อมเผชิญปัญหาอย่างรู้เท่าทัน มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น

ภาพที่ ๕ วัตรกรรม DHAMA ธรรมะสร้างสุขพัฒนาจิต
ที่มา : โรงเรียนวัดพณัญเชิง (ไตรรัตน์นายก)

สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงาน ๕๔ ประการ ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน ด้านผลผลิตที่เกิดกับนักเรียนโดยตรง ด้าน H : Heart – Cultivation หมายถึง การพัฒนาจิตให้เจริญงอกงาม ในคุณธรรม ๗) มีความกตัญญูรู้คุณ ตอบแทนคุณ (สมาธิ ๘) มีจิตใจเมตตา กรุณา (เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ แบ่งปัน) ต่อกัน (สมาธิ ๙) ทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจ อุดทน ขยันหมั่นเพียร (สมาธิ ๑๐) มีสุขภาพจิตดี แจ่มใส ร่าเริง เบิกบาน (สมาธิ) ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

กิจกรรมพื้นฐานชีวิตประจำวัน			
กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินกิจกรรม	หลักธรรมที่ใช้	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
ขอบคุณวันนี้ Daily Gratitude	- ดำเนินการในกิจกรรมโฮมรูมโดยครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ให้นักเรียนบอก ๑ สิ่งที่ดีรู้สึกขอบคุณในวันนี้	ไตรสิกขา	ตัวชี้วัดด้านผลผลิตข้อ ๗ - มีความกตัญญูรู้คุณ ตอบแทนคุณ - นักเรียนเห็นคุณค่าในชีวิต
ศิลปะบำบัดจิต Healing Arts	- บูรณาการศิลปะบำบัดจิต นักเรียนได้วาดภาพระบายสีอย่างอิสระ เพื่อแสดงอารมณ์ ระบายความเครียด และเสริมสติ	อิทธิบาท ๔	ตัวชี้วัดด้านผลผลิตข้อ ๙ - ทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจ อุดทน ขยันหมั่นเพียร
๑ นาทีแห่งสติ A minute of mindfulness	- ก่อนเริ่มเรียน นักเรียนหลับตาตั้งสติหายใจเข้า-ออกสั้นๆ ๑-๓ นาที (สมาธิก่อนเรียน)	อานาปานสติ	ตัวชี้วัดด้านผลผลิตข้อ ๑๐ - มีสุขภาพจิตดี แจ่มใส ร่าเริง เบิกบาน - สงบจิตใจก่อนการเรียน
จิตอาสา Mindful volunteering	- กิจกรรมหนุทำดี(ได้) ส่งเสริมให้นักเรียนทำความดี เช่น ช่วยเหลือผู้อื่นหรือเก็บสิ่งของมาส่งคุณครูเพื่อตามหาเจ้าของ - กิจกรรมเวรประจำวันห้องเรียน กิจกรรมพัฒนาเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ - กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ไตรสิกขา	ตัวชี้วัดด้านผลผลิตข้อ ๘ - มีจิตใจเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันกัน - ฝึกการเสียสละเห็นใจผู้อื่น
๑ ชั่วโมงสวดมนต์ฟังธรรม An hour of chanting	- ดำเนินกิจกรรมทุกวันศุกร์ในชั่วโมงที่ ๑ นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา เข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมพระพุทธศาสนา(สวดมนต์ฟังธรรม) ณ หอประชุมโรงเรียน	ไตรสิกขา	ตัวชี้วัดด้านผลผลิตข้อ ๑๐ - มีสุขภาพจิตดี แจ่มใส ร่าเริง เบิกบาน

ตารางที่ ๓ ตารางกิจกรรม การพัฒนาด้านจิตใจ (จิตตภาวนา) โดยใช้วัตรกรรม DHAMA ธรรมะสร้างสุขพัฒนาจิต
ที่มา : โรงเรียนวัดพญานกเข็ง (ไตรรัตนนายก)

๒.๓.๔ การพัฒนาด้านปัญญา (ปัญญาภาวนา) โดยใช้นวัตกรรม เข้าใจตน ด้วยธรรมะ (ภาคผนวก ก) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาปัญญา เพื่อเป็นแนวทางการฝึกฝนตนเองตามหลักพระพุทธศาสนา ที่มุ่งเน้นการ “รู้จักตน เข้าใจตน และพัฒนาตน” อย่างลึกซึ้ง ผ่านการฝึกสติ สมาธิ และเจริญปัญญา เพื่อให้เกิดความเข้าใจชีวิตอย่างแท้จริง “เข้าใจตน ด้วยธรรมะ” คือการเดินทางกลับมารู้จักใจของตนเองและรู้ว่า ‘ใจที่แท้จริงเท่าทัน’ นั้นแหละ คือรากของความทุกข์ทั้งปวง”

ภาพที่ ๖ นวัตกรรม เข้าใจตน ด้วยธรรมะ
ที่มา : โรงเรียนวัดพนัญเชิง (ไตรรัตน์นายก)

ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงาน ๕๔ ประการ ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน ตัวชี้วัดด้านผลผลิต (Output) ข้อที่ ๑๑) พัฒนาด้านปัญญา มีศรัทธา และความเข้าใจที่ถูกต้องในพระรัตนตรัย ข้อที่ ๑๒) พัฒนาด้านปัญญา รู้บาป - บุญ คุณ - โทษ ประโยชน์ - มิใช่ประโยชน์ ข้อที่ ๑๓) พัฒนาด้านปัญญา ใฝ่รู้ใฝ่ศึกษาแสวงหาความจริงและใฝ่สร้างสรรค์ พัฒนางานอยู่เสมอ ข้อที่ ๑๔) พัฒนาด้านปัญญา รู้เท่าทัน แก้ไข ปัญหาชีวิตและการทำงานได้ด้วยสติปัญญา ดังนี้

กิจกรรมพื้นฐานชีวิตประจำวัน			
กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินกิจกรรม	กิจกรรมที่ใช้	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
กิจกรรมเข้าค่ายธรรมะ	โรงเรียนมีการดำเนินกิจกรรมเข้าค่ายธรรมะที่วัดเกาะแก้ว ทุกปีการศึกษา	ไตรสิกขา	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๑ ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๒ - นักเรียนมีศรัทธาและเข้าใจถูกต้องในพระรัตนตรัย - นักเรียนรู้บาป - บุญ คุณ - โทษ
กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ	ทุกวันศุกร์ ในชั่วโมงที่ ๑ นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระพร้อมกัน ณ หอประชุมโรงเรียน	ไตรสิกขา	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๑

กิจกรรมพื้นฐานชีวิตประจำวัน			
กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินกิจกรรม	หลักสูตรที่ใช้	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
			- นักเรียนสามารถสวดมนต์ไหว้พระได้อย่างพร้อมเพรียงกัน
กิจกรรมธรรมศึกษา	โรงเรียนมีโครงการ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาหลักธรรมและเตรียมสอบธรรมศึกษา และกิจกรรมธรรมศึกษา	อิทธิบาท ๔	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๑ - นักเรียนเข้าร่วมการสอบธรรมศึกษาทุกปี
กิจกรรมทำบุญทุกวันพระ	นักเรียนและบุคลากรเข้าร่วมทำบุญ ตักบาตร ฟังเทศน์ เจริญศีลภาวนา ทุกวันพระ	สังฆวัตถุ ๔	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๑ - นักเรียนเข้าร่วมทำบุญตักบาตรทุกวันพระ
กิจกรรมหนูทำ(ดี)ได้	เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนทำความดี เช่น นำสิ่งของที่เก็บได้มาส่งครู เพื่อตามหาเจ้าของต่อไป	โอวาท ๓	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๒ - นักเรียนมีความยับยั้งชั่งใจ ไม่นำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
กิจกรรมต่อต้านยาเสพติด	กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้ถึงโทษประโยชน์ของยาเสพติด	เบญจศีล	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๒ ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๔ - นักเรียนตระหนักถึงประโยชน์ - โทษ ของยาเสพติด - นักเรียนรู้เท่าทัน และสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเมื่อเผชิญกับสิ่งยั่วยุหรือสถานการณ์เสี่ยงในเรื่องยาเสพติด
กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้	เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความสนใจและความถนัดส่วนตัวของนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่า และชื่นชมผลงานของตนเอง ฝึกทักษะอาชีพตามหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา	อิทธิบาท ๔	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๓ - นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง
กิจกรรมเปิดบ้านวิชาการ	กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกในด้านวิชาการ ทักษะอาชีพ และสุนทรียศาสตร์ด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์	อิทธิบาท ๔	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๓ - นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเปิดบ้านวิชาการตามความ

กิจกรรมพื้นฐานชีวิตประจำวัน			
กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินกิจกรรม	กิจกรรมที่ใช้	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
			ถนัดและความสนใจของตนเอง
กิจกรรมตอบปัญหาสารานุกรม	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้จากสารานุกรมในห้องสมุด และจะมีชุดคำถามเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้จากสารานุกรมมาตอบคำถาม นักเรียนที่ตอบคำถามถูกต้องครบถ้วนมากที่สุด จะได้รับของรางวัลจากกิจกรรม	อิทธิบาท ๔	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๓ - นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองจากกิจกรรมตอบปัญหาสารานุกรม
กิจกรรมแข่งขันวิชาการ	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นหาตนเองและแสดงความสามารถผ่านการเข้าร่วมการแข่งขันทักษะวิชาการประจำปี	อิทธิบาท ๔	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๓ - นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันทักษะวิชาการ เพื่อแสดงศักยภาพความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล
กิจกรรมทัศนศึกษา	นักเรียนและบุคลากรได้มีโอกาสไปศึกษาหาความรู้นอกสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง	ไตรสิกขา	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๓ - นักเรียนเข้าร่วมการทัศนศึกษา และนำผลการเรียนรู้กลับมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
กิจกรรมรักการอ่าน	เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือตามความสนใจ โดยห้องสมุดจะจัดห้องสมุดเคลื่อนที่ไปตามห้องเรียนต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้เลือกอ่านหนังสือที่เหมาะสมกับช่วงวัย	อิทธิบาท ๔	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๓ - นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมรักการอ่าน และมีการบันทึกการอ่านทุกคน
กิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้สื่อ ICT	เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีทักษะการใช้เครื่องมือ ICT อย่างถูกต้อง ในการศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ที่ตนเองสนใจ รู้เท่าทันสื่อ และใช้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ	อิทธิบาท ๔	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๓ - นักเรียนมีทักษะการใช้สื่อ ICT เพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่ตนเองสนใจได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
กิจกรรมตลาดนัดพอเพียง หนูน้อยร้อยอาชีพ	นักเรียนจะได้เปิดประสบการณ์การประกอบอาชีพที่ตนเองสนใจ ได้ลงมือปฏิบัติจริง ฝึกการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และการทำงานร่วมกับผู้อื่น	อิทธิบาท ๔	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๔ - นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตลาดนัดพอเพียง หนูน้อยร้อยอาชีพทุกคน

กิจกรรมพื้นฐานชีวิตประจำวัน			
กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินกิจกรรม	หลักการที่ใช้	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
กิจกรรมแนะแนว เพื่อการศึกษา	ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้จักความถนัด และความต้องการของตนเอง สามารถ วางแผนการศึกษาและอาชีพในอนาคตของ ตนเองได้	ไตรสิกขา	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๔ - นักเรียนสามารถวางแผน การศึกษา รู้เท่าทัน และ แก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้
กิจกรรมเพื่อนใจ วัยรุ่น	นักเรียนสามารถนำปัญหาชีวิตส่วนตัวมา ปรึกษาครูที่ปรึกษา และร่วมกันหาแนวทางใน การป้องกัน แก้ไขปัญหาได้อย่างถูกวิธี	พรหมวิหาร ๔	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๔ - นักเรียนสามารถนำ คำแนะนำจากการเข้าร่วม กิจกรรมเพื่อนใจ วัยรุ่นมาใช้ ในการแก้ปัญหา รู้เท่าทัน ปัญหา และมีความสามารถ ในการแก้ไขปัญหาด้วย ตนเองอย่างถูกต้อง
กิจกรรมโฮมรูม	เพื่อดูแล ช่วยเหลือ แนะนำ และส่งเสริม นักเรียนทั้งในด้าน พฤติกรรม การเรียนรู้ จิตใจ สังคม และคุณธรรม โดยมีครูประจำชั้น หรือครูที่ได้รับมอบหมายทำหน้าที่เป็น "ครูที่ ปรึกษา"	ไตรสิกขา	ตัวชี้วัดด้านผลผลิต ข้อ ๑๔ - นักเรียนแสดงออกทาง พฤติกรรมการเรียนรู้ จิตใจ สังคม และคุณธรรมได้อย่าง เหมาะสม

ตารางที่ ๔ ตารางกิจกรรม การพัฒนาด้านปัญญา โดยใช้นวัตกรรม เข้าใจตน ด้วยธรรมะ

ที่มา : โรงเรียนวัดพนัญเชิง (ไตรรัตน์นายก)

ขั้นตอนที่ ๓ ทดลองใช้นวัตกรรม โดยนำเอานวัตกรรมแต่ละด้านไปทดลองใช้จัดกิจกรรมกับนักเรียน โดยมีขั้นตอนดังนี้

๓.๑ สังเกตพฤติกรรมกับนักเรียนทั้งโรงเรียน จำนวน ๔๑๘ คน ก่อนใช้นวัตกรรมโดยครูประจำชั้นบันทึกผลการสังเกตลงในแบบสังเกตออนไลน์

๓.๒ นำนวัตกรรมทั้ง ๔ ด้านไปทดลองใช้กับนักเรียนทั้งโรงเรียน จำนวน ๔๑๘ คน ผ่านกิจกรรมประจำวันของโรงเรียน

๓.๓ สังเกตพฤติกรรมกับนักเรียนทั้งโรงเรียน จำนวน ๔๑๘ คน หลังใช้นวัตกรรมโดยครูประจำชั้นบันทึกผลการสังเกตลงในแบบสังเกตออนไลน์ และทำการเปรียบเทียบผลการสังเกตพฤติกรรมก่อนและหลังใช้นวัตกรรม

๓.๔ วิเคราะห์และสรุปผลการเปรียบเทียบโดยใช้ สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๓.๕ สอบถามความพึงพอใจผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย ประชากร ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนวัดพนัญเชิง(ไตรรัตน์นายก)

๓๙๔ คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan จำนวน ๑๙๖ คน วิเคราะห์สถิติ โดยใช้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๖.๓ เครื่องมือวัดผลประเมินผล (ภาคผนวก ข)

๖.๓.๑ แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนใช้นวัตกรรม ภานา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่อุทิศชีวิต ว.ช.ต.

๖.๓.๒ แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนหลังใช้นวัตกรรม ภานา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่อุทิศชีวิต ว.ช.ต.

๖.๓.๔ แบบสอบถามความพึงพอใจหลังการใช้นวัตกรรม ภานา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่อุทิศชีวิต ว.ช.ต.

๖.๓.๕ แบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของเครื่องมือวัดและประเมินผลนวัตกรรม ภานา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่อุทิศชีวิต ว.ช.ต.

๗. ผลการดำเนินงาน (ภาคผนวก ค)

๗.๑ ผลการเปรียบเทียบผลการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังใช้นวัตกรรม ภานา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่อุทิศชีวิต ว.ช.ต.

ลำดับ	คำถามจากแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ก่อน-หลังใช้นวัตกรรม ภานา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่อุทิศชีวิต ว.ช.ต.	ก่อนใช้		หลังใช้		เปรียบเทียบ ผลต่าง ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
๑	เลือกซื้ออาหาร/ขนมที่มีประโยชน์ งดใช้ของฟุ่มเฟือย และไม่เบียดเบียนผู้อื่นในการบริโภค	๒.๖๗	๐.๖๙	๔.๒๓	๐.๘๗		มากที่สุด
๒	แต่งกายสะอาดเหมาะสมตามระเบียบ สวมรองเท้าเรียบร้อย มีการดูแลผม เล็บ สุขอนามัย	๒.๖๙	๐.๖๓	๓.๙๖	๐.๘๕	+๑.๒๗	มากที่สุด
๓	แยกขยะ ที่ขยะถูกที่ไม่ทำลายต้นไม้ ปิดไฟ/พัดลมเมื่อไม่ใช้	๒.๖๐	๐.๕๙	๔.๐๓	๐.๗๖	+๑.๔๓	มากที่สุด
๔	ไม่โกหก ไม่ด่าว่าหยาบคาย ไม่แก๊งเพื่อน ไม่ลักขโมย	๒.๖๙	๐.๖๓	๓.๘๕	๐.๘๘	+๑.๑๖	มากที่สุด
๕	ส่งงานตรงเวลา มีสมุดหนังสือพร้อมเรียน ไม่พูดปด รับผิดชอบหน้าที่	๒.๕๘	๐.๖๐	๓.๘๘	๐.๘๔	+๑.๓๐	มากที่สุด
๖	สามารถพึ่งพาตนเองได้ เช่น ทำการบ้านด้วยตนเอง โดยไม่ลอกผู้อื่น ช่วยเหลืองานบ้านและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง	๒.๖๐	๐.๖๑	๓.๙๙	๐.๗๕	+๑.๓๙	มากที่สุด
๗	กล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ พูดถึงพ่อแม่/ครูด้วยความเคารพ	๒.๕๘	๐.๖๓	๔.๑๐	๐.๗๓	+๑.๕๒	มากที่สุด
๘	แบ่งของให้เพื่อน ช่วยเหลือเพื่อนโดยไม่หวังผลตอบแทน	๒.๕๗	๐.๖๑	๔.๐๓	๐.๗๙	+๑.๔๖	มากที่สุด

ลำดับ	คำถามจากแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ก่อน-หลังใช้ นวัตกรรม ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต.	ก่อนใช้		หลังใช้		เปรียบเทียบ ผลต่าง ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
๙	ทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจ อดทน ขยันหมั่นเพียร	๒.๕๘	๐.๕๗	๓.๙๙	๐.๘๖	+๑.๔๑	มากที่สุด
๑๐	ยิ้มแย้ม มีอารมณ์มั่นคง ไม่หงุดหงิดใส่เพื่อน สื่อสาร ด้วยอารมณ์ที่เหมาะสม	๒.๖๓	๐.๖๐	๔.๒๗	๐.๗๗	+๑.๖๔	มากที่สุด
๑๑	สวดมนต์ด้วยความศรัทธา สนใจเรียนพุทธศาสนา ปฏิบัติตนตามวิถีชาวพุทธ	๒.๖๐	๐.๖๒	๓.๙๓	๐.๗๘	+๑.๓๓	มากที่สุด
๑๒	กลัวความผิด ละอายใจเมื่อทำผิด รู้จักเตือนเพื่อน ด้วยเหตุผล	๒.๕๗	๐.๖๒	๔.๒๗	๐.๗๘	+๑.๗๐	มากที่สุด
๑๓	สนใจค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง นอกเหนือบทเรียน มีคำถามเชิงสร้างสรรค์ ใช้สื่อ ICT อย่างเหมาะสม	๒.๕๖	๐.๖๐	๔.๒๐	๐.๘๒	+๑.๖๔	มากที่สุด
๑๔	เมื่อมีปัญหา ใช้สติไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ สามารถ ควบคุมอารมณ์ได้	๒.๕๘	๐.๖๓	๔.๒๖	๐.๘๓	+๑.๖๘	มากที่สุด
ภาพรวม		๒.๖๑	๐.๖๒	๔.๐๖	๐.๘๒	+๑.๔๕	มากที่สุด

ตารางที่ ๕ ตารางผลการเปรียบเทียบผลการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังใช้นวัตกรรม

ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต.

ที่มา : โรงเรียนวัดพนัญเชิง (ไตรรัตน์นายก)

จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังการใช้นวัตกรรม พบว่า นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกอย่างชัดเจน โดยค่าเฉลี่ยรวมก่อนใช้เท่ากับ ๒.๖๑ และหลังใช้เท่ากับ ๔.๐๖ ซึ่งเมื่อคำนวณผลต่างค่าเฉลี่ย เท่ากับ +๑.๔๕ แสดงให้เห็นถึง การพัฒนาในระดับมากที่สุด ตามเกณฑ์ระดับผลสัมฤทธิ์ ๕ ระดับ ซึ่งหมายถึงนักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน โดยเมื่อพิจารณารายชื่อ จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมด้านจิตใจ มีการเปลี่ยนแปลงที่โดดเด่นเป็นพิเศษ โดยเฉพาะ ข้อที่ ๑๒ “กลัวความผิด ละอายใจเมื่อทำผิด รู้จักเตือนเพื่อนด้วยเหตุผล” มีผลต่างค่าเฉลี่ย +๑.๗๐ ข้อที่ ๑๔ “เมื่อมีปัญหา ใช้สติไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ สามารถควบคุมอารมณ์ได้” มีผลต่างค่าเฉลี่ย +๑.๖๘ ซึ่งทั้งสองข้ออยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า นวัตกรรมมีผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อการส่งเสริมสติและคุณธรรมในตัวผู้เรียน นอกจากนี้ ยังพบพัฒนาการที่ดีในด้านอื่นๆ เช่น ความรับผิดชอบ (เช่น การส่งงานตรงเวลา ไม่พุดบด) การรู้จักแบ่งปัน และ การมีสัมมาคารวะ การพึ่งพาตนเองและไม่ลอกงานผู้อื่น ซึ่งล้วนมีผลต่างค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง +๑.๑๖ ถึง +๑.๕๒ ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสม่ำเสมอระหว่างข้ออย่างมีนัยสำคัญ

จากการเปรียบเทียบผลการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ก่อนและหลังการใช้นวัตกรรม ภาวนา ๔: พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต. ของนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนวัดพนัญเชิง (ไตรรัตน์นายก) จำนวนทั้งสิ้น ๔๑๘ คน โดยมีผู้สังเกตพฤติกรรม คือ ครูประจำชั้น และครูที่ปรึกษานักเรียน จำนวน ๒๓ คน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นทุกข้อ

อย่างชัดเจน โดยค่าเฉลี่ยรวมก่อนใช้เท่ากับ ๒.๖๑ และหลังใช้เท่ากับ ๔.๐๖ คิดเป็นผลต่าง +๑.๔๕ ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ตามเกณฑ์ระดับผลสัมฤทธิ์ สะท้อนถึงประสิทธิผลของนวัตกรรมในการยกระดับพฤติกรรมของนักเรียนทั้งในด้านกายภาพ สังคม จิตใจ และปัญญาได้อย่างครอบคลุมและยั่งยืน

สรุปได้ว่า จากผลการเปรียบเทียบการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังการใช้นวัตกรรม ภานา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่อุทิศชีวิต ว.ช.ต. แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมดังกล่าวสามารถยกระดับพฤติกรรมของนักเรียนได้ในทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านจิตใจ ปัญญา และคุณธรรม อย่างเป็นรูปธรรม โดยค่าผลต่างของทุกข้ออยู่ในเกณฑ์มากที่สุด สะท้อนถึงความเหมาะสมของกระบวนการและโครงการกิจกรรมภายใต้วัตกรรมการที่ครอบคลุม เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนได้จริง

๗.๒ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจหลังการใช้วัตกรรมการ ภานา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่อุทิศชีวิต ว.ช.ต. เป็นค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ลำดับ	คำถามจากแบบสำรวจความพึงพอใจหลังการใช้วัตกรรมการ ภานา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่อุทิศชีวิต ว.ช.ต.	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
๑	นักเรียนเลือกบริโภคอาหารที่มีประโยชน์อย่างรู้คุณค่า รับประทานอาหารหมดจาน	๔.๖๔	๐.๕๙	มากที่สุด
๒	นักเรียนดูแลร่างกาย และแต่งกายสะอาดเรียบร้อย	๔.๕๔	๐.๖๐	มากที่สุด
๓	นักเรียนมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อม คัดแยกขยะและทิ้งขยะได้ถูกที่ ประหยัดน้ำและไฟฟ้า	๔.๖๐	๐.๕๔	มากที่สุด
๔	นักเรียนมีศีล ๕ เป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวัน	๔.๖๗	๐.๖๑	มากที่สุด
๕	นักเรียนมีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และตรงต่อเวลา	๔.๕๘	๐.๖๓	มากที่สุด
๖	นักเรียนสามารถพึ่งตนเองและช่วยเหลืองานได้	๔.๒๙	๐.๕๒	มากที่สุด
๗	นักเรียนแสดงความกตัญญูรู้คุณ มีพฤติกรรมตอบแทนคุณครู ผู้ปกครอง และผู้มีพระคุณด้วยคำพูดและการกระทำที่แสดงความเคารพ	๔.๔๐	๐.๕๓	มากที่สุด
๘	นักเรียนมีจิตใจเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และแบ่งปัน	๔.๖๖	๐.๕๗	มากที่สุด
๙	นักเรียนทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจ อดทน และขยันหมั่นเพียร	๔.๕๐	๐.๖๑	มากที่สุด
๑๐	นักเรียนมีสุขภาพจิตดี ร่าเริง แจ่มใส	๔.๗๓	๐.๕๐	มากที่สุด
๑๑	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น สวดมนต์ ทำวัตร หรือฟังธรรมด้วยความเคารพ	๔.๗๓	๐.๔๗	มากที่สุด
๑๒	นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนความรู้เรื่องบาป-บุญ แสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง	๔.๖๐	๐.๕๙	มากที่สุด
๑๓	นักเรียนใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา และแสวงหาความจริง	๔.๖๖	๐.๔๘	มากที่สุด
๑๔	นักเรียนสามารถใช้สติไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ และสามารถควบคุมอารมณ์ได้	๔.๕๘	๐.๖๐	มากที่สุด
ภาพรวม		๔.๕๙	๐.๐๒	มากที่สุด

ตารางที่ ๖ ตารางผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจหลังการใช้วัตกรรมการ ภานา ๔ พัฒนารอบด้าน

สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต. เป็นค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ที่มา : โรงเรียนวัดพนัญเชิง (ไตรรัตนนายก)

จากการสำรวจความพึงพอใจหลังการใช้นวัตกรรม ภาวนา ๔: พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต. พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๙$) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า นักเรียนมีระดับพฤติกรรมที่สอดคล้องกับผลลัพธ์ของนวัตกรรมในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ย(\bar{X}) อยู่ระหว่าง ๔.๒๙ - ๔.๗๔ และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) อยู่ในช่วง ๐.๔๕ - ๐.๖๓ แสดงถึงความสม่ำเสมอของพฤติกรรมของนักเรียนที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ข้อที่ ๑๐ “นักเรียนมีสุขภาพจิตดี ร่าเริงแจ่มใส” ($\bar{X} = ๔.๗๓$) และ ข้อที่ ๑๑ “นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น สวดมนต์ ทำวัตร หรือฟังธรรมด้วยความเคารพ” ($\bar{X} = ๔.๗๓$) แสดงให้เห็นว่านักเรียนได้รับการส่งเสริมด้านจิตใจและจิตวิญญาณอย่างลึกซึ้งและต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากกระบวนการภาวนาภายในกิจกรรมโครงการของโรงเรียน

ผู้ตอบแบบสำรวจความพึงพอใจ ได้แก่ ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีประชากรทั้งหมดจำนวน ๓๙๔ คน และกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มเลือกจำนวน ๑๙๖ คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสำรวจความพึงพอใจดังกล่าว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า นวัตกรรม ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต. มีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนในทุกมิติอย่างเป็นรูปธรรม โดยค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่น ในกระบวนการพัฒนาของโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านกายภาพ สังคม ปัญญา และจิตใจ

สรุปได้ว่าจากผลการสำรวจความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรม ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต. สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนานักเรียนได้ตรงตามเป้าหมายของนวัตกรรมในทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะด้านจิตใจและจิตวิญญาณ ซึ่งสะท้อนผ่านค่าเฉลี่ยสูงสุดของข้อที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตดี ร่าเริง แจ่มใสและการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น สวดมนต์ ทำวัตร หรือฟังธรรมด้วยความเคารพ อีกทั้งผลการประเมินยังชี้ให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการประเมินที่หลากหลายครอบคลุม และแสดงให้เห็นถึง การยอมรับ ความเชื่อมั่น และความพึงพอใจ ต่อการขับเคลื่อนนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็น “เพชรเม็ดงาม” อย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์ของโรงเรียน วิถีพุทธพระราชทาน

๘. ประโยชน์และการเผยแพร่วัตกรรม

๘.๑ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑.๑ ด้านนักเรียน

- ๘.๑.๑.๑ มีพฤติกรรมที่เหมาะสม มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมีน้ำใจต่อผู้อื่น
- ๘.๑.๑.๒ มีสติ รู้คิด รู้ทำ รู้ผล สามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมได้ดี
- ๘.๑.๑.๓ มีคุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิตที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมในสังคม
- ๘.๑.๑.๔ มีพัฒนาการแบบองค์รวมทั้งด้านกาย จิตใจ สังคม และปัญญาอย่างสมดุล

๘.๑.๒ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

- ๘.๑.๒.๑ มีจิตสำนึกในความเป็นครูที่เป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมให้กับนักเรียน
- ๘.๑.๒.๒ ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและพัฒนาทั้งตัวความรู้และคุณธรรม
- ๘.๑.๒.๓ มีความสุขในการทำงาน มีความเมตตาและสามารถจัดการชั้นเรียนอย่างสงบ
- ๘.๑.๒.๔ เกิดความสามัคคีและการเรียนรู้ร่วมกันในหมู่คณะ

๘.๑.๓ ด้านผู้บริหาร

- ๘.๑.๓.๑ บริหารงานด้วยหลักธรรม นำด้วยวิสัยทัศน์ มีเมตตาธรรมและปัญญาธรรม
- ๘.๑.๓.๒ มีแนวทางการพัฒนาโรงเรียนแบบองค์รวม พัฒนาทั้งระบบบริหารและจิตใจของบุคลากร
- ๘.๑.๓.๓ เป็นผู้นำที่ได้รับการยอมรับจากครู นักเรียน และชุมชน
- ๘.๑.๓.๔ วางแผนและตัดสินใจอย่างรอบคอบ มีความมั่นคงในการนำพาโรงเรียนสู่ความยั่งยืน

๘.๑.๔ ด้านโรงเรียน

- ๘.๑.๔.๑ มีบรรยากาศแห่งความสงบ ร่มเย็น เหมาะกับการเรียนรู้และการพัฒนาจิตใจ
- ๘.๑.๔.๒ กลายเป็นแหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรมและภูมิปัญญา
- ๘.๑.๔.๓ มีความร่วมมือจากบ้าน วัด ชุมชน และภาคีเครือข่าย
- ๘.๑.๔.๔ เป็นโรงเรียนที่ได้รับความศรัทธาและความเชื่อมั่นจากสังคม

๘.๑.๕ ด้านผู้ปกครอง

- ๘.๑.๕.๑ เข้าใจและสนับสนุนแนวทางการพัฒนาบุตรด้วยหลักธรรม
- ๘.๑.๕.๒ มีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น เช่น การอบรมธรรมะ วันสำคัญทางพุทธศาสนา
- ๘.๑.๕.๓ ปรับวิธีเลี้ยงดูบุตรให้เน้นด้านจิตใจและความสุขอย่างแท้จริง
- ๘.๑.๕.๔ เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน

๘.๑.๖ ด้านสังคม

- ๘.๑.๖.๑ ชุมชนมีบทบาทร่วมในการสนับสนุนการศึกษาด้านคุณธรรม
- ๘.๑.๖.๒ ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาให้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน
- ๘.๑.๖.๓ มีเยาวชน และพลเมืองที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นในการการพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืน
- ๘.๑.๖.๔ สร้างความสามัคคี และเกิดความภาคภูมิใจในโรงเรียนประจำถิ่น

๘.๑.๗ ด้านพุทธศาสนา

- ๘.๑.๗.๑ วัดมีบทบาทเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมะและพัฒนาจิตใจให้กับเด็กและเยาวชน
- ๘.๑.๗.๒ พระสงฆ์มีบทบาทในการอบรมศีลธรรม จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมร่วมกับโรงเรียน
- ๘.๑.๗.๓ ส่งเสริมบทบาท “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) ให้เป็นรูปธรรมและยั่งยืน
- ๘.๑.๗.๔ มีศาสนทายาทและกำลังช่วยงานส่งเสริมพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น

๘.๒ การเผยแพร่นวัตกรรม (ภาคผนวก ง)

- ๘.๒.๑ เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์โรงเรียนวัดพนัญเชิง(ไตรรัตน์นายก) <http://www.pncs.ac.th>
- ๘.๒.๒ เผยแพร่ผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจโรงเรียนวัดพนัญเชิง(ไตรรัตน์นายก)
<https://www.facebook.com/profile.php?id=๖๑๕๕๖๓๓๘๘๒๗๔๕๔>
- ๘.๒.๓ เผยแพร่ไปยังโรงเรียนภายในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต ๑

๙. แนวทางการพัฒนาต่อยอดนวัตกรรม

๙.๑ พัฒนาต่อยอดนวัตกรรม ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต. ให้สามารถใช้เพิ่มศักยภาพแก่บุคลากรในสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ ที่สนใจ

๙.๒ การต่อยอดนวัตกรรม ภาวนา ๔ ไม่ใช่แค่การทำกิจกรรม แต่เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้จริง และเมื่อนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของโรงเรียนอย่างเหมาะสม จะสามารถสร้าง “เพชรเม็ดงาม” ทั้งในโรงเรียนและในสังคมต่อไป

๑๐. สรุปบทเรียนและข้อเสนอแนะ (ภาคผนวก จ)

๑๐.๑ สรุปบทเรียน

นวัตกรรม ภาวนา ๔ ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า การพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านบนพื้นฐานโรงเรียนวิถีพุทธด้วยหลักภาวนา ๔ มีองค์ความรู้ที่ร่วมสมัย สามารถบ่มเพาะนักเรียนให้พัฒนาอย่างสมดุลในทุกมิติ สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาได้จริง ส่งผลให้ผู้เรียนเปรียบเสมือน “เพชรเม็ดงาม” ที่เจียรไนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพด้วยนวัตกรรม ภาวนา ๔ สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการสร้างคนดี คนเก่ง และมีความสุขในสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

๑๐.๒ ข้อเสนอแนะ

๑๐.๒.๑ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาครูให้มีทักษะด้าน Active Learning และ Coaching ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูในโรงเรียนและเครือข่ายวิถีพุทธ

๑๐.๒.๒ จัดทำคู่มือการใช้งานนวัตกรรม ภาวนา ๔ แนวทางการจัดกิจกรรม พร้อมตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ครูใหม่หรือโรงเรียนอื่นสามารถนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๐.๒.๓ ขยายความร่วมมือกับวัด ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อร่วมกันพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างรอบด้านในทุกมิติ

๑๑. เครื่องมือวัดและประเมินผล

๑๑.๑ แบบสังเกตพฤติกรรมเชิงคุณธรรม ก่อนการใช้นวัตกรรม ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต. สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาตอนต้น โดยครูประจำชั้น

๑๑.๒ แบบสังเกตพฤติกรรมเชิงคุณธรรม หลังการใช้นวัตกรรม ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต. สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาตอนต้น โดยครูประจำชั้น

๑๑.๓ แบบสำรวจความพึงพอใจพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของนักเรียนนวัตกรรมการ ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต. สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาตอนต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๖๐). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๐)**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๔๕). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕**.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๖๔). **รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา ๒๕๖๓**. สำนักทดสอบทางการศึกษา.

โรงเรียนวัดพนัญเชิง(ไตรรัตนนายก). (๒๕๖๗). **แผนพัฒนานวัตกรรม ภาวนา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต.** อยุธยา: โรงเรียนวัดพนัญเชิง(ไตรรัตนนายก).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก ภาพกิจกรรมการดำเนินงานในการพัฒนาผู้เรียนทั้ง ๔ ด้าน (กาย – ศิล – จิต – ปัญญา)

ภาคผนวก ข แบบสังเกตพฤติกรรมและแบบสำรวจความพึงพอใจ

ภาคผนวก ค รายงานผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของเครื่องมือวัดและประเมินผล

ภาคผนวก ง ผลการดำเนินงานจากการนำนวัตกรรม ภานา ๔ ไปใช้กับผู้เรียน

ภาคผนวก จ เอกสารและช่องทางการเผยแพร่นวัตกรรม “ภานา ๔: พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม”

ภาคผนวก ฉ สรุบบทเรียน ข้อเสนอแนะ เสียงตอบรับจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หลังการใช้นวัตกรรม

ภาคผนวก ก ภาพกิจกรรมการดำเนินงานในการพัฒนาผู้เรียนทั้ง ๔ ด้าน (กาย - ศิล - จิต - ปัญญา)

ด้านร่างกาย(กายภานา)

ภาคผนวก ก ภาพกิจกรรมการดำเนินงานในการพัฒนาผู้เรียนทั้ง ๔ ด้าน (กาย - ศิล - จิต - ปัญญา)

ด้านสังคม(ศิลปภานา)

ภาคผนวก ก ภาพกิจกรรมการดำเนินงานในการพัฒนาผู้เรียนทั้ง ๔ ด้าน (กาย - ศิล - จิต - ปัญญา)

ด้านจิตใจ(จิตตภาวนา)

ภาคผนวก ก ภาพกิจกรรมการดำเนินงานในการพัฒนาผู้เรียนทั้ง ๔ ด้าน (กาย - ศิล - จิต - ปัญญา)

ด้านปัญญา(ปัญญาภาวนา)

ภาคผนวก ข แบบสังเกตพฤติกรรมและแบบสำรวจความพึงพอใจ

แบบสังเกตพฤติกรรมเชิงคุณธรรม ก่อนการใช้นวัตกรรม

ภานา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต.

สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาตอนต้น โดยครูประจำชั้น

ลำดับ	รายการพฤติกรรม	คะแนนพฤติกรรม				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑	เลือกซื้ออาหาร/ขนมที่มีประโยชน์ งดใช้ของฟุ่มเฟือย และไม่เปียดเบียนผู้อื่นในการบริโภค					
๒	แต่งกายสะอาดเหมาะสมตามระเบียบ สวมรองเท้าเรียบร้อย มีการดูแลผม เล็บ สุขอนามัย					
๓	แยกขยะ ทิ้งขยะถูกที่ ไม่ทำลายต้นไม้ ปิดไฟ/พัดลมเมื่อไม่ใช้					
๔	ไม่โกหก ไม่ด่าว่าหยาบคาย ไม่แก๊งเพื่อน ไม่ลักขโมย					
๕	ส่งงานตรงเวลา มีสมุดหนังสือพร้อมเรียน ไม่พูดปด รับผิดชอบหน้าที่					
๖	สามารถพึ่งพาตนเองได้ เช่น ทำการบ้านด้วยตนเองโดยไม่ลอกผู้อื่น ช่วยเหลืองานบ้านและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง					
๗	กล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ พูดถึงพ่อแม่/ครูด้วยความเคารพ					
๘	แบ่งของให้เพื่อน ช่วยเหลือเพื่อนโดยไม่หวังผลตอบแทน					
๙	ทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจ อดทน ขยันหมั่นเพียร					
๑๐	ยิ้มแย้ม มีอารมณ์มั่นคง ไม่หงุดหงิดใส่เพื่อน สื่อสารด้วยอารมณ์ที่เหมาะสม					
๑๑	สวดมนต์ด้วยความศรัทธา สนใจเรียนพุทธศาสนา ปฏิบัติตนตามวิถีชาวพุทธ					
๑๒	กลัวความผิด ละอายใจเมื่อทำผิด รู้จักเตือนเพื่อนด้วยเหตุผล					
๑๓	สนใจค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง นอกเหนือบทเรียนมีคำถามเชิงสร้างสรรค์ ใช้สื่อ ICT อย่างเหมาะสม					
๑๔	เมื่อมีปัญหา ใช้สติไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ สามารถควบคุมอารมณ์ได้					

ภาคผนวก ข แบบสังเกตพฤติกรรมและแบบสำรวจความพึงพอใจ

แบบสังเกตพฤติกรรมเชิงคุณธรรม หลังการใช้นวัตกรรม

ภานา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต.

สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาตอนต้น โดยครูประจำชั้น

ลำดับ	รายการพฤติกรรม	คะแนนพฤติกรรม				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑	เลือกซื้ออาหาร/ขนมที่มีประโยชน์ งดใช้ของฟุ่มเฟือย และไม่เบียดเบียนผู้อื่นในการบริโภค					
๒	แต่งกายสะอาดเหมาะสมตามระเบียบ สวมรองเท้าเรียบร้อย มีการดูแลผม เล็บ สุขอนามัย					
๓	แยกขยะ ทิ้งขยะถูกที่ ไม่ทำลายต้นไม้ ปิดไฟ/พัดลมเมื่อไม่ใช้					
๔	ไม่โกหก ไม่ด่าว่าหยาบคาย ไม่แกล้งเพื่อน ไม่ลักขโมย					
๕	ส่งงานตรงเวลา มีสมุดหนังสือพร้อมเรียน ไม่พูดปด รับผิดชอบหน้าที่					
๖	สามารถพึ่งพาตนเองได้ เช่น ทำการบ้านด้วยตนเองโดยไม่ลอกผู้อื่น ช่วยเหลืองานบ้านและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง					
๗	กล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ พูดถึงพ่อแม่/ครูด้วยความเคารพ					
๘	แบ่งของให้เพื่อน ช่วยเหลือเพื่อนโดยไม่หวังผลตอบแทน					
๙	ทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจ อดทน ขยันหมั่นเพียร					
๑๐	ยิ้มแย้ม มีอารมณ์มั่นคง ไม่หงุดหงิดใส่เพื่อน สื่อสารด้วยอารมณ์ที่เหมาะสม					
๑๑	สวดมนต์ด้วยความศรัทธา สนใจเรียนพุทธศาสนา ปฏิบัติตนตามวิถีชาวพุทธ					
๑๒	กลัวความผิด ละอายใจเมื่อทำผิด รู้จักเตือนเพื่อนด้วยเหตุผล					
๑๓	สนใจค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง นอกเหนือบทเรียนมีคำถามเชิงสร้างสรรค์ ใช้สื่อ ICT อย่างเหมาะสม					
๑๔	เมื่อมีปัญหา ใช้สติไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ สามารถควบคุมอารมณ์ได้					

ภาคผนวก ข แบบสังเกตพฤติกรรมและแบบสำรวจความพึงพอใจ

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน	ระดับคุณภาพ	คำอธิบาย
๕	ดีเยี่ยม	มีพฤติกรรมนี้เป็นประจำโดยไม่ต้องเตือน และสามารถชักชวนผู้อื่นได้
๔	ดีมาก	มีพฤติกรรมนี้เป็นประจำโดยไม่ต้องเตือน
๓	ดี	มีพฤติกรรมนี้บ่อยครั้ง ยังต้องการการกำกับในบางสถานการณ์
๒	พอใช้	มีพฤติกรรมเป็นครั้งคราว แต่ต้องตักเตือนบ่อย ขาดความสม่ำเสมอ
๑	ปรับปรุง	มีพฤติกรรมตรงข้ามกับที่ประเมิน ต้องได้รับการพัฒนาเร่งด่วน

ระดับผลสัมฤทธิ์ (ผลต่างค่าเฉลี่ยพฤติกรรมก่อน - หลังใช้นวัตกรรม)

ผลต่างค่าเฉลี่ย	ระดับผลสัมฤทธิ์	คำอธิบาย
๑.๐๑ ขึ้นไป	มากที่สุด	พัฒนาขึ้นอย่างโดดเด่นมาก
๐.๕๑ - ๑.๐๐	มาก	พัฒนาขึ้นอย่างชัดเจน
๐.๐๑ - ๐.๕๐	ปานกลาง	มีการพัฒนาในระดับปานกลาง
≤ ๐.๐๐	ไม่พัฒนา/ลดลง	ไม่พัฒนา หรือแย่ลง

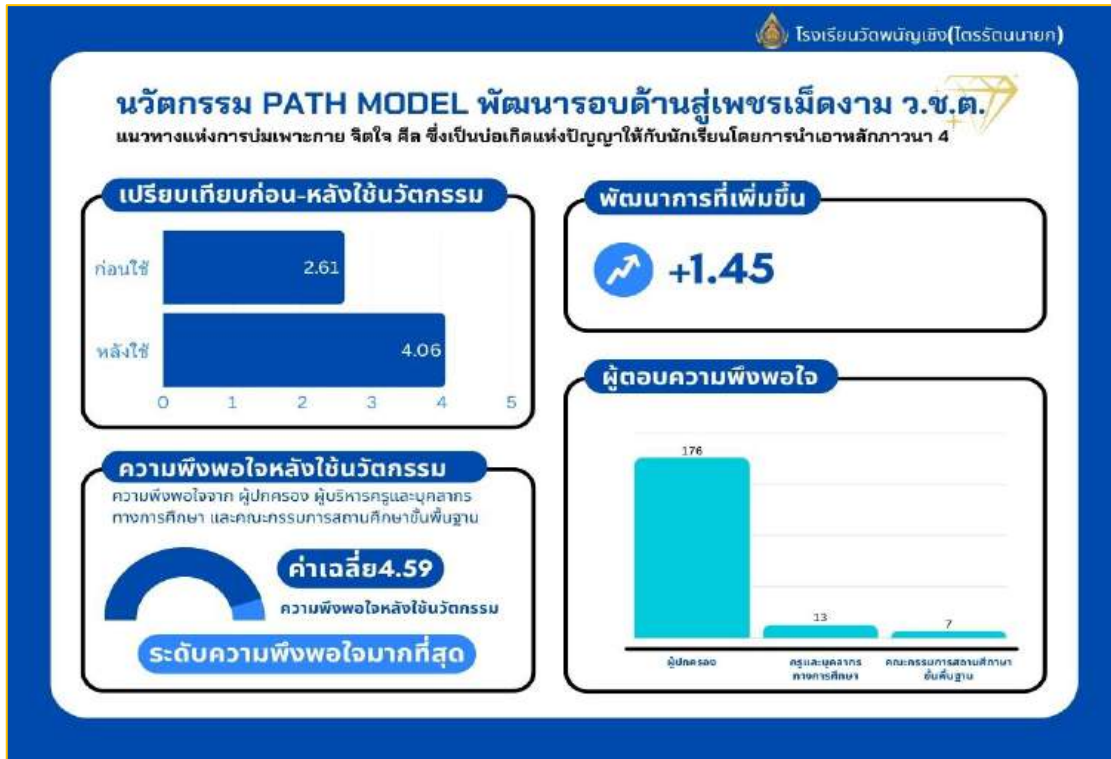
ภาคผนวก ข แบบสังเกตพฤติกรรมและแบบสำรวจความพึงพอใจ
แบบสำรวจความพึงพอใจพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของนักเรียน
นวัตกรรม ภาวานา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่เพชรเม็ดงาม ว.ช.ต.
สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาตอนต้น

ลำดับ	รายการพฤติกรรม	คะแนนพฤติกรรม				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑	นักเรียนเลือกบริโภคอาหารที่มีประโยชน์อย่างรู้คุณค่า รับประทานอาหารหมดจาน					
๒	นักเรียนดูแลร่างกาย และแต่งกายสะอาดเรียบร้อย					
๓	นักเรียนมีพฤติกรรมรักษาสິงแวดล้อม คัดแยกขยะและทิ้งขยะได้ถูกที่ ประหยัดน้ำและไฟฟ้า					
๔	นักเรียนมีศีล ๕ เป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวัน					
๕	นักเรียนมีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และตรงต่อเวลา					
๖	นักเรียนสามารถพึ่งตนเองและช่วยเหลืองานได้					
๗	นักเรียนแสดงความกตัญญูรู้คุณ มีพฤติกรรมตอบแทนคุณครู ผู้ปกครอง และผู้มีพระคุณด้วยคำพูดและการกระทำที่แสดงความเคารพ					
๘	นักเรียนมีจิตใจเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และแบ่งปัน					
๙	นักเรียนทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจ อดทน และขยันหมั่นเพียร					
๑๐	นักเรียนมีสุขภาพจิตดี ร่าเริง แจ่มใส					
๑๑	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น สวดมนต์ ทำวัตร หรือฟังธรรมด้วยความเคารพ					
๑๒	นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนความรู้เรื่องบาป-บุญ แสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง					
๑๓	นักเรียนใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา และแสวงหาความจริง					
๑๔	นักเรียนสามารถใช้สติไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ และสามารถควบคุมอารมณ์ได้					

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน	ระดับคุณภาพ	คำอธิบายพฤติกรรม
๕	ความพึงพอใจมากที่สุด	พฤติกรรมดีเยี่ยม
๔	ความพึงพอใจมาก	พฤติกรรมดี
๓	ความพึงพอใจปานกลางปานกลาง	พฤติกรรมพอใช้
๒	ความพึงพอใจน้อย	พฤติกรรมควรพัฒนา
๑	ความพึงพอใจน้อยที่สุด	พฤติกรรมต้องพัฒนา

ภาคผนวก ง ผลการดำเนินงานจากการนำนวัตกรรม ภานา ๔ ไปใช้กับผู้เรียน

ภาคผนวก ฉ สรूपบทเรียน ข้อเสนอแนะ เสียงตอบรับจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หลังการใช้นวัตกรรม

QR CODE วิดีโอ เสียงตอบรับหลังการใช้นวัตกรรม
“ภานา ๔ พัฒนารอบด้าน สู่อุษณเม็ดงม”